

اقتصاد سیاسی

دموکراسی مقدمه‌ای بر انتخاب عدل

جان پاتریک گائینگ
ترجمه حسین ربیعی

انتشارات
دنیای اقتصاد

سرشناسه: گانینگ، جیمز پاتریک؛ Gunning, J.Patrick (James Patrick)/عنوان و نام پدیدآور: دموکراسی،
مقدمه‌ای بر انتخاب عمومی/ جان پاتریک گانینگ؛ ترجمه حسین ربیعی / مشخصات نشر: تهران: انتشارات دنیای
آینده، ۱۳۹۳/ مشخصات ظاهری: ۴۸۰ص. جدول. / شابک: ۴-۴۶-۷۱۰۶-۶۰۰-۹۷۸/ وضعیت فهرست‌نویسی:
پایه/ یادداشت: عنوان اصلی: Understanding democracy: an Introduction to Public Choice, 2003/
یادداشت: واژه‌نامه/ عنوان دیگر: مقدمه‌ای بر انتخاب عمومی/ موضوع: انتخاب اجتماعی/ موضوع: دموکراسی/
موضوع: اقتصاد/ پایه افزوده: ربیعی، حسین، ۱۳۵۰- مترجم/ رده‌بندی کنگر: ۱۳۹۳ د ۲ ک ۸/ HB846/
رده‌بندی یویی: ۳۰۲/ شماره کتابشناسی ملی: ۳۵۶۵۸۹۶

www.ketab.ir

مؤلف: جان پاتریک گانینگ / ترجمه: حسین ربیعی / طراح جلد و
پوشه: حسن کریمزاده / صفحه‌آراء: مریم فتاحی / ناظر فنی: انوشه صادقی آزاد / نوبت چاپ: شمارگان:
۱۳۹۳؛ ۱۱۰۰ نسخه / شابک: ۴-۴۶-۷۱۰۶-۶۰۰-۹۷۸ / لیتوگرافی: شاد رنگ / چاپ و صحافی: شاد رنگ /
تمام حقوق این اثر محفوظ و متعلق به نشر دنیای اقتصاد است / نشانی انتشارات و فروشگاه: تهران، خیابان
شهید مطهر، بین راهی شیرازی و سنایی، شماره ۳۷۰ / تلفن: ۴۳-۸۷۷۶۲۷۴۰ / دورنگار: ۸۷۷۶۲۷۴۴ /
پست الکترونیک: book@den.ir / پایگاه اینترنتی: book.den.ir

www.ketab.ir

پیش‌گفتار	۱۱
دبیاچه	۱۳
فصل اول: زمینه مطالعاتی انتخاب عمومی	۱۹
الف- انتخاب عمومی و زمینه‌های مربوط	۲۱
ب- اخلاقیات در رفتار سیاسی	۲۹
پ- مفهوم و تاریخچه دموکراسی	۳۱
ت- ناکارآمدی دموکراسی	۴۰
۵- ساختار این کتاب	۴۳
فصل دوم: بازار یا دولت؟	۴۷
الف- منفعت شخص در زندگی روزمره و سیاست	۵۰
ب- شکست بازار	۵۳
پ- مقایسه دولت و بازار	۵۴
فصل سوم: نظام مالکیت خصوصی، کالای عمومی و شکست بازار	۶۱
الف- ظرفیت ثروت‌سازی نظام مالکیت خصوصی	۶۳
ب- مسئله کالاهای عمومی	۷۱
پ- کالاهای مشترکی که محرومیت‌پذیر هستند	۷۹
ت- انواع دیگر شکست بازار	۸۲
ث- مقایسه خرید کالاهای خصوصی و عمومی	۹۰
فصل چهارم: سیاستمداران و قانون اساسی	۹۵
الف- قانون اساسی به عنوان یک قرارداد	۹۷
ب- انتخاب سیاستمداران	۱۰۶

۱۱۹	پ- هزینه‌های تدارک کالاهای عمومی از طریق فرآیند تصمیم‌سازی گروهی
۱۲۳	فصل پنجم: محافظت مبتنی بر قانون اساسی در مقابل هزینه‌های خارجی و هزینه‌های سوءاستفاده از قدرت
۱۲۳	الف- تفکیک قوا
۱۳۳	ب- آزادی اطلاعات و حقوق دسترسی به آن
۱۳۵	پ- قواعد مقابله با خرید رای
۱۳۸	ت- قواعد مقابله با سودجویی
۱۴۰	ث- دیگر تدابیر قانون اساسی
۱۴۳	ج- قدرت حفاظتی قانون اساسی
۱۱	فصل ششم: روش‌های انتخاب نمایندگان مجلس
۱۴۸	الف- نظام‌های نماینده‌گزینی
۱۴۹	ب- کسب‌وکارهای انتخابات و شرایط نامزدی
۱۵۰	پ- پیش‌گذاری ترجیحات رای‌دهندگان
۱۵۴	ت- عملکرد راهبردی احزاب سیاسی
۱۶۱	فصل هفتم: فرآیند رای‌گیری و انتخابات: چند ایده ساده
۱۶۲	الف- فرض رای‌دهنده عقلایی
۱۶۹	ب- فرض رای‌دهنده میانه
۱۸۱	فصل هشتم: چند موضوع مورد انتخابات و رای‌گیری
۱۸۲	الف- موضوعات مورد رای‌دهندگان: افکار عمومی
۱۸۶	ب- مخارج مبارزه انتخاباتی
۱۹۱	پ- تناقض رای‌دهندگان
۱۹۸	ت- نتیجه‌گیری
۲۰۱	فصل نهم: ناکارآمدی قاعده اکثریت
۲۰۲	الف- کارآمدی و رضایت در عرضه کالای عمومی
۲۰۷	ب- کارآمدی و رضایت‌مندی با وجود قاعده اکثریت
۲۱۱	پ- کارآمدی و رضایت‌مندی با نظام مالیات بردرآمد
۲۱۶	ت- قاعده اکثریت مطلق ممکن است برای اجتماع زیاده‌بار باشد
۲۱۸	ث- قاعده اکثریت قاطع
۲۲۱	ج- تصمیم‌گیری در مورد کالاهای عمومی در دموکراسی‌های کمی
۲۲۲	چ- نتیجه‌گیری
۲۲۵	فصل دهم: تجارت رای و کارآمدی
۲۲۵	الف- مقدمه
۲۲۸	ب- انگیزه خرید و فروش رای در دموکراسی بی‌واسطه و رای‌گیری تک موضوعی
۲۳۵	پ- تجارت رای به عنوان عامل کاهش کارایی در دموکراسی بی‌واسطه
۲۳۷	ت- خرید رای و نان به هم قرض دادن در مجلس نمایندگان
۲۳۹	ث- تجارت رای در دموکراسی‌های واقعی

فصل یازدهم: قانون گذاران و مجلس قانون گذاری	۲۴۵
الف - مقدمه	۲۴۵
ب - شناخت نمایندگان	۲۵۰
پ - فشارهای متضاد بر نمایندگان	۲۵۷
فصل دوازدهم: احزاب سیاسی و گروه های فشار	۲۷۹
الف - احزاب سیاسی	۲۷۹
ب - گروه های فشار	۲۹۰
فصل سیزدهم: دموکراسی و دیوان سالاری: مختصری از تاریخچه	۳۰۱
الف - مقدمه	۳۰۱
ب - دیوان سالاری «مطلوب»	۳۱۰
ارزیابی خلاصه	۳۱۸
پ - آنچه خوش اجرای حکومت ایالات متحده (۲)	۳۱۸
تحلیل دیوان ها: موضوعی پیچیده	۳۲۳
فصل چهاردهم: درآمدی دیوان سالاری	۳۳۵
الف - مقدمه	۳۳۶
ب - رئیس هیئت مدیره	۳۴۳
پ - الگویی برای عرضه تقاضای دیوان سالارانه	۳۴۹
ت - چرا بودجه ها راتر معذب «بهینه» تمایل دارند	۳۵۱
ث - تشریح نتیجه بودجه ری	۳۵۸
ج - دیوان ها و نفع شخصی	۳۶۳
چ - دیگر الگوها و مطالب مربوط به دیوان ها	۳۶۵
فصل پانزدهم: پیشرفت ها و اصلاحات	۳۷۳
الف - فراهم کردن اطلاعات مورد نیاز برای مأموریت های کاری	۳۷۵
ب - حق کاربری	۳۸۱
فصل شانزدهم: رانت جویی	۳۹۱
الف - تجزیه و تحلیل رانت جویی	۳۹۳
ب - دسته بندی رانت جویان: مثالی در مورد تاکسی ها	۴۰۴
پ - مثالی پیچیده تر	۴۱۰
ت - رانت جویی بازتوزیعی	۴۱۲
فصل هفدهم: خصوصی سازی از طریق انحلال دیوان	۴۱۷
الف - مقدمه	۴۱۷
ب - گرایش به تاخیر انداختن خصوصی سازی	۴۲۰
پ - بهبود چشم اندازهای انحلال	۴۲۹
ت - اجرا	۴۳۲

فصل هجدهم: گونه‌های دیگر خصوصی‌سازی	۴۳۷
الف- پیمان‌سیاری	۴۳۷
ب- نظام کالا برگی	۴۴۸
پ- فروپاشی انحصارات وابسته به دولت	۴۵۳
پیوست: نمودارها و مباحث مربوط به رانت‌جویی	۴۶۵
الف- انحصار خالص	۴۶۵
ب- تعرفه واردات	۴۶۶
اسامی محققان	۴۶۹
اسامی دیگر	۴۷۲
واژه‌نامه	۴۷۷

این کتاب عمومی از شاخه‌های علم اقتصاد است که در نیمه دوم قرن بیستم
جایگاه ویژه‌ای در عین حال ارتباط تنگاتنگی با علوم سیاسی دارد و به عبارتی
«مطالعه پدیده‌های سیاسی با ابزار اقتصادی»^۱ تعریف می‌شود. این که چرا ابزار بر
موضوع پیش‌گرفته و این رشته را زیرمجموعه‌ای از علم اقتصاد نموده است
شاید تاثیر شگرتنگ اقتصاددانان به موضوعات باشد. مطالعه نظریات متعارف
اقتصاد با انگیزه بازیگران صحنه آغاز می‌شود. تشخیص صحیح انگیزه می‌تواند
پیش فرض مطالعه را به درستی مشخص دهد تا در نهایت، نتایج مطالعه با واقعیت،
کمترین انحراف را داشته باشد. این که پیش فرض‌های مطرح شده به وسیله
اقتصاددانان انتقاداتی وارد شده است، تفاوت عمده مطالعه پدیده‌های سیاسی توسط
اقتصاددانان و علمای سنتی علوم سیاسی می‌تواند دید محدودی ناشی از این پیش
فرض‌ها است.

بلک دانکن (متوفی ۱۹۹۱) را پدر این زیر شاخه اقتصاد قلمداد می‌کنند؛
اما توسعه این رشته تا حد زیادی مرهون مطالعات گوردون تاکن و جیمز بوکانان
(متوفی ۲۰۱۳) است. بوکانان به واسطه همین مطالعات در ۱۹۶۹ جایزه نوبل
اقتصاد را از آن خود کرد. آنها پیشگام تشکیل انجمنی به همین نام بودند که در
فصل‌نامه‌ای تخصصی است.

این کتاب برای دوره مقدماتی تدریس انتخاب عمومی طراحی شده و با زبانی
ساده بیشتر عناوین مورد بحث در این رشته را ارائه کرده است. تعداد کتاب‌هایی

1- Tullock, Gordon. "public choice." The New Palgrave Dictionary of Economics. Second Edition. Eds. Steven N. Durlauf and Lawrence E. Blume. Palgrave Macmillan, 2008.

از این دست زیاد نیست. علم اقتصاد دانشی است که بسیاری آن را اثباتی (پوزیتیویستی) می‌دانند. نتیجه این تلقی سلب مسئولیت از محقق و اقتصاددان است و او فقط وظیفه دارد با مجموعه‌ای از ابزارهای پذیرفته شده به تحقیق بپردازد. این نوع نگاه فارغ از منتقدانی که دارد به عقیده مترجم رافع مسئولیت ما نیست. به طور خلاصه، پیش فرض اساسی انتخاب عمومی مبنی بر این که بیشتر رفتارهای سیاستمداران، رای دهندگان، دیوان سالاران و دیگر بازیگران اقتصادی و سیاسی ناشی از حس منفعت طلبی آنهاست، نباید به فراموشی اصول اخلاقی و فرهنگی ما بجر شود و هرج و مرج حاصل از گسترش این تفکر را طبیعی جلوه دهد.

در پایان باید از همسر و فرزندانم که وقت صرف شده برای ترجمه کتاب و همچنین از خانم اکرم خدابخشی که در آماده سازی کتاب کمک شایانی کردند و نیز آقای امراه قدیری که نسخه آماده شده را مطالعه نموده، راهنمایی‌های ارزشی ارائه کردند قدردانی می‌کنم. از انتشارات دنیای اقتصاد نیز به خاطر سهولت در امر انتشار کتاب کمال تشکر را دارم. نگارنده با اذعان به ضعف خرد و پذیرش تنص‌های احتمالی موجود در ترجمه، از خوانندگان گرامی درخواست می‌کند هر گونه پیشنهاد خود در مورد اصلاح کتاب را به رایانامه h.rabiee@mcu.ir ارسال کنند.

در آخر، این ترجمه ناقابل را تقدیم می‌کنم به مادرم و روح پدرم، همسر و فرزندانم، تمامی معلمانم و همه مجاهدان و آزادیخواهان ایران.

حسین ربیعی